

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA

<p>Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr. " " " " pe 1/2 an . 2 " 50 " " România și străinătate pe an . 14 franci " " " " pe 1/2 an 7 "</p>	<p>Prețul inserțiilor: Pentru publicații oficiale, concurse, edicte etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl., de aci în sus 5 fl.</p>	<p>Correspondențele sînt a se adresa redacției „Fóia diecesană“; era banii de prenumerațiune și inserțiilor la Tipografia diecesană în Caransebeș.</p>
---	--	--

Înfluența rugăciunii asupra destinelor omenesci.

(Continuare dela Nr. 37 și fine.)

Nu mergem cu credința până acolo, că rugăciunea noastră are să facă minuni, cu toate că Mântuitorul ne asigură și despre acesta; puterea sa însă este extraordinară; dar extraordinarul nu încetează a fi natural; căci adese-ori și naturalul ni se pare că este o minune, pentru că nu tot-deuna îl pricepem. Noi nu credem, erăși, că Dumnezeu se grăbește a asculta îndată rugăciunea noastră; câte-odată se întâmplă și acesta, dar câte-odată rugăciunile sunt auzite mai târziu; tot-deuna însă în momentul cel mai potrivit cu adevăratele noastre interese, moment pe care scurtimea inteligenței noastre nu-l poate determina. Ecă pentru ce noi trebuie să lăsăm să lucreze acel ce știe toate, și să așteptăm evenimentul cu încredere. Nu trebuie să credem nici odată că cele ce cerem noi prin rugăciune ar constitui un adevărat izvor de fericire pentru noi. Ar fi o nebunie să gândim, că vederea mărginită a omului s'ar putea măcar asemăna cu atot-știința lui Dumnezeu! Totuși iubim să descoperim acestui duios părinte până și cele mai copilărești și cele mai secrete dintre dorințele noastre; căci este așa de dulce de a-și deschide cineva inima unui părinte! Dar, chiar atuncea când dorințele noastre nu se împlinesc, chiar când împrejurările le contradic, noi trebuie să fim pătrunși de recunoștință; căci cercarea a dovedit, că tocmă contrariul, aceea ce cere cineva, face fericirea sa și a familiei sale; șcim că dorințele noastre sunt adeseori împinse de vanitate, de moliciune, de o inimă prea obicinuită cu plăcerile lumești. De aceea, ori de câte ori cerem dela Dumnezeu ceva, vom face foarte bine să adăugăm cuvintele Mântuitorului: *Nu precum vrău eă, ci dupre cum voești, Tu părinte!* Și fără să ne arătăm pretențioși, vom termina rugăciunea noastră cu incre-

derea unui bun copil: „Tata va face dupe cum va crede bine pentru mine: eă mă încred lui cu totă inima și totă conștiința.“

Afară de acesta, este știut că rugăciunea are o puternică influență asupra sorței diferitelor persoane; și această încredințare nu este nici cum în contradicere cu cele ce am șis mai sus. Tot-deuna de câte ori ne apropiem de Dumnezeu prin rugăciunile, ideile, credințele noastre despre puterea, bunătatea, dreptatea sa, sînt mai limpezi și mai vii de cât când gândim așa vag la aceste perfecțiuni, în mijlocul sgomotului vieții. Increderea religioasă crește; eă nu'mi permit să cer un lucru nedrept dela Cel ce este însași dreptatea, și simțesc ca el 'mi va da puteri să dobândesc aceea ce este drept și bun, dacă și hotărîrea mea de a întrebunța bine acele puteri va fi nestrămutată și sinceră. Unit cu D-șeul meu, plin de încredere în ajutorul lui, lucrurile cele mai grele mi se fac foarte ușore, și cele ce mi se păreaă cu neputință, se realizează în clipă; căci sentimentul dreptăței și al legalității întreprinderii mele, mă însuflețește și mă împuternicește la muncă cu atăta mai mult cu cât simțesc că mă aflu în prezența lui Dumnezeu, cu cât știu că el mă va bine-cuvânta și mă va susține. Ah! de câte ori a triumfat neputința prin această credință nestrămutată și prin această mare încredere în bunătatea lui Dumnezeu, pe care numai rugăciunea o naște și o crește în inimile noastre!

Așa, conștiința ce avem pentru bunătatea și dreptatea cauzei noastre, unită cu statornicia credinței, dă omului o putere, a căreia urmări sînt adese-ori de necreșut, și pe care credincioșii le consideră ca minuni. Pot mult în adevăr și arta, abilitatea, prudenta, viclenia, bogăția; dar o voință firmă, întemiată pe sentimentul binelui și pe curajul, ce ni dă religiunea, sfărîmă și rup ca nișce pânză de paianjen toate intrigile urđite de viclenie, abilitate, fineță, și țesute de puterea s'au influența

celui bogat. Dar acest sentiment al binelui și al aprobării lui Dumnezeu, nu-se naște de cât din căldura rugăciunii.

Ore nu ne-a învățat în destul istoria trecutului, că adese-ori un umilit și timid muritor, întărit prin rugăciune, a eșit din obscuritatea sa, înarmat de o hotărâre mare și a făcut, ca popoarele și tronurile să câștige o cauză drăpă, care se credea perdută? *Dacă Dumnezeu este cu noi*, se dicea, *cine poate fi în contra noastră?* Și în adevăr că Dumnezeu era cu ei! Nu cunoștem noi adese-ori, că omenii fără pozițiune, fără avere, fără influență, fără altă putere decât relațiunea cu Dumnezeu, se apucă să execute planuri mari și grele, mânați de un scop nobil, și isbutesc să răstörne toate pedecile? Dar de unde aveau ei atâta putere? Negreșit din voința lor. Dar această voință? din sentimentul, că cauza lor este drăpă. Dar acest sentiment? Din rugăciunea, care făcută în prezența lui Dumnezeu, li lumina spiritul și li creștea încrederea. Nu știm noi ore că adese-ori o mică armată, descurajată și deja bătută de mai multe ori, se presintă pe câmpul de bătăe în fața unui dușman, superior și prin puterea armelor și prin număr și prin știință? Póte că ea tremura pentru cauza legitimă cu care a întreprins apărarea; póte că credea pierderea ei ca și consumată! Dar într'un moment solemn și căpitani și soldați cad în genunchi și se rógă; rădică cătră Dumnezeu inimile lor; se scólă apoi și sânt alți omenii. Încrederea însuflețește mișcarea lor și privirile lor; și fără a se teme de mórte, merg cu sânge rece contra inamicului. Fie-care din ei aude o voce lăuntrică care-i dice: Dumnezeu este cu mine! Și în adevăr că Dumnezeu era cu ei; căci fie-care devenise un erou. Și ce pot ore mașinile neînsuflețite contra voinței omului? Nu enormele mase corporale, ci spiritul este care face lucruri mari. Așa, când cel slab învinge pe cel tare, el datorește victoria și triumful seu rugăciunii.

O omule puțin credincios! vei nega tu influența rugăciunii încă și asupra sórtei popórelor și staturilor? Dar fără rugăciune ar mai câștiga vre-odată cel mai slab biruință asupra celui tare? Fără rugăciune ar avea curaj omul lipsit de razim să întreprindă ceva mare și folositor? Fără rugăciune ar îndrăzni ore omul obscur să éasă din retragerea sa și să apere dreptul și adevérul în fața națiunilor și a grașilor și puternicilor pământului?

Rugăciunea, acest mijloc de comunicare al spiritului cu Domnul spiritelor, ne transportă tot-deuna cătră cele mai sublime regiuni ale vieții, de unde plăcerile pământesci ni se par o nimică, érá nedreptatea îngrozitoare; și cu cât omul devine mai bun și mai înțelept, cu atâta sufletul seu intră mai mult în intimitatea lui Dumnezeu.

Comunicarea cu Dumnezeu prin rugăciune póte să rădice așa de mult sufletul nostru, încât nu numai folóscle pământesci, dar și vieța întregă să

ni se pară de nimică în comparație cu bunurile cerești, pe care trebuie să le cucerim.

Iisus Christos, înarmat cu rugăciunea în grădina Ghetsimani, merse fără frică înaintea judecâtei și la mórtea de cruce. S. archidiacon Stefan, împroșcat cu petre de un popor furios, rugându-se mărturisia cu curaj sânta învățătură a Domnului.

Mii de mărturisitori ai credinței primiră mórtea ca și el prin fel de feluri de torturi. Eroismul acestor ómeni virtuóși spăimânta pe Iudei și pe păgâni; desprețul lor de mórte făcu să rămână încremeniti până și călăii lor și judecătorii lor, dintre care mulți se făcură la rîndul lor martiri. Astfel s'a întins și se întinde împărăția lui Iisus Christos asupra lumii întregi; și căderea templurilor păgânesci fu semnul cel mai vederat al schimbării moravurilor și a destinelor popórelor, la care a rěsbătut lumina Evangheliei.

Așa, rugăciunea ne sântesce și ne preface în totul, comunicându-ne nouă puteri și o încredere fără margini în bunătatea și atot-puternicia lui Dumnezeu; ea ne liniștește și ne face să așteptăm cu sânge rece isbitura treburilor noastre. Înarmați cu rugăciunea, noi ne ferim de a compromite prin violență, prin mânie s'au printr'o pornire nehibzuită, o întreprindere ore-care, pe care vom fi discutat-o în prezența lui Dumnezeu.

Una Cea mai mare parte (din) împrejurările legate de destinul nostru sunt urmări ale cugetării seu ale acțiunii noastre înțelepte s'au nehibzuite așa, încât am putea afirma cu siguranță, că destinul multor ómeni mari, sórta multor persoane ce cunoștem, ar fi fost cu totul altele, că în multime de împrejurări ar fi lucrat cu totul altfel, dacă s'ar fi datat la rugăciune și dacă ar fi fost religioși din tot sufletul și din totă convicțiunea lor.

Convinsi astfel să nu întreprindem nimic, fără a fi consultat voința lui Dumnezeu prin rugăciune; căci conștiința noastră va fi mai bine audită în mijlocul acestei retrageri duhovnicesci, de cât în mijlocul sgomotului lumii; nu mai acolo putem noi găsi și luminile cele mai curate și curajul născut din încrederea în Dumnezeu.

Nu se petrece nimică pe această lume, care să nu se fi prevădit din totă eternitatea ca făcând parte din lanțul evenimentelor. Dar și rugăciunea este o acțiune, și una dintre cele mai mari, dintre cele mai sacre, de care este capabil omul, pentru că ea îl apropie de Dumnezeu. Prin urmare, rugăciunea cu toate urmările ei, face și ea parte din împrejurările, ce alcătuesc destinul omului, și póte influența asupra caracterului vieții noastre private s'au publice. Acesta este una-devér, care nu s'ar putea contesta de cât dóră de cel lipsit de ori ce simț moral, și care prin înstreinarea sa dela familia Părintelui cerește, s'a alăturat și s'a asemănat animalelor necuvântătoare.

După Bis. ort. rom.

Adunarea generală

a reuniunii învățătorilor români gr. or. dela școlilele confesionale din diecesa Caransebeșului ținută în Bocșa română la 24 și 25 August a. c. st. v.

(Continuare dela Nr. 37.)

Ședința II.

Președintele dechiară adunarea de deschisă și fiind la ordinea zilei ținerea disertațiilor d. *Demetriu Pruneș* învățător în Bocșa română cetesce operatul seu instituit: „*Câteva observări la ținuta învățătorului popular*“, care operat adunarea decide a se da despărțimintelor reuniunii spre cenzurare și referare în adunarea generală viitoare prin comitetul acesteia. D. *Avram Miter*, învățător în Ocna de fer, cetesce operatul seu intitulat: „*Despre consolidarea învățătorilor*“, carea asemenea se predă despărțimintelor spre cenzurare și referare în adunarea generală proximă. — A urmat apoi învățătorul *Ioan Marcu*, din Bocșa montană, și a ținut o lecțiune practică din fizică și adică „*Termometrul*“ cu doi școlari ai săi aduși anumit spre acest scop, care lecțiune după mici dar nimerite observări din partea membrului învățător, *Stefan Albu*, se propune er' adunarea o dechiară de deplin succésă. În fine dl. *Petru Doboș*, învățător în Partos ține o lecțiune practică tot din fizică despre punctul „*de gravitațiune*“ dezvoltând legea naturală: *Corpurile solide se pot sprigini într'un punct așa ca puterea de gravitațiune să nu le potă mișca*, care lecțiune asemenea după unele observări principiale, s'a dechiarat de bună.

Fiind timpul înaintat, ședința s'a ridicat la 6 ore anunțându-se cea următoare pe mâne și la 8^{1/2} ore dimineța punându-se la ordinea zilei: continuarea disertațiilor și raporturile comisiunilor.

Ședința III.

ținută luni în 25 August la 9 ore dimineța.

Președintele dechiară adunarea de deschisă și dă cuvânt notarului *I. Marcu*, care în numele delegațiunii reuniunii face raport verbal, despre adunarea generală a reuniunii învățătorilor din tractul Timișóra, care raport cuprindind organismul, progresul spiritual și material precum și obiectele pertrapte în adunarea numitei reuniuni surori, și costatând disciplina și ordinea barbatăscă, ce o observă membrii acelei reuniuni în adunările lor generale precum și afabilitatea, cu care a fost cuprinsă delegațiunea reuniunii noastre și feliicitată în desamintita adunare între aplane entusiastice de „*să trăiească reuniunea învățătorilor Timișoreni*“ se ia la plăcută cunoștință hotărându-se deodată, ca legăturile de colegialitate între ambele reuniuni învățătoresci să se susțină și pre viitor prin esmiterea de delegați la adunările generale.

Fiind insinuat învățătorul *Serafim Jurca* din Vasiova cu ținerea unei lecțiuni practice, acesta alegânduși doi învățători și o învățătoare, propune

din Istoria universală fundarea Romei, după care propunere adunarea imediat trece la ordinea zilei.

Comisiunea specială prin referintele ei *Ioan Miclea* reportază următoarele:

a) față de actul de resignare al cassariului reuniunii *Aureliu Drăgan*, comisiunea propune că adunarea decide: resignarea de sub întrebare să primesece numai în cazul, când dl cassar *A. Drăgan* pe lângă orî ce încercare din partea adunării generale de a fi reales, nu și-ar schimba propusul seu de resignare.

b) față de propunerea despărțământului Orăvițiș de a se reduce taxele membrilor ordinari dela 3 fl. la 1 fl. 50 cr. comisiunea propune a se primi propoziția nunitului despărțământ. Adunarea inse primesece propunerea membrului ordinar *George Dragoescu*, în înțelesul căreia având această cauză să se desbată mai întâi în despărțămintele reuniunii și numai după aceea în adunarea generală, să se prede despărțămintelor spre opinionare și referare.

c) Relativ la scrisoarea dlui Președinte *Stefan Velovan*, prin care resignază dela postul seu de președinte, comisiunea propune, ca resignarea de sub întrebare să se primescă chiar din motivele cuprinse în acea resignare. După unele desluciri din partea notarului adunării și la propunerea acestuia adunarea susține decisul seu de sub lit a) din această ședință și față de resignarea dlui Președinte *Stefan Velovan*.

d) Referitor la decisul Ven. Consistor diecesan, prin care nu se aprobă propunerea reuniunii de a se împreuna conferințele învățătoresci anuale cu adunarea generală a reuniunii comisiunea propune, ca de nou să se soliciteze această cauză și să se esopereze dela Ven. Consistor împreunarea conferințelor cu adunarea generală.

Față de această propunere, notarul *Ioan Marcu* face contrapropunere, ca adică să se trecă la ordinea zilei, care se primesece cu majoritate absolută de voturi.

e) Propunerile despărțământului Caransebeș cuprinse într'un proces verbal substernut adunării generale se primesece din partea adunării cu acel adaos, că fiind acelea mai mult de natura administrativă, resolvierea se concrede comitetului er' propunerea specială în privința ameliorării salarelor învățătoresci prin crearea de fonduri școlare și investirea acestora în pămente și alter calități rentabile, să avisază la propunerea specială, ce va urma în cestiunea salarelor învățătoresci

f) Rugarea președintelui desp. Caransebeș D. *Ioan Ionaș* de a se socoti pausalul de 4 fl. de pre a. 1885/6 în taxele sale restante, la propunerea comisiunea se incuviințază a se regula această afacere la cassa reuniunii.

g) Referitor la cestiunea cantoratului adică ca să se solvescă învățătorilor cantoratul separat de salariul învățătoresc, comisiunea propune, ca adu-

narea generală să enuncie, că cantoratul nefiind împreună cu oficiul învățătoresc, să se fixeze pentru munca cantoratului minimum 200 fl., ce au să se plătescă din ladile bisericesci.

D. *Aureliu Drăgan* afirmând, că cantoratul este împreună cu oficiul învățătoresc și că învățătorii sunt prin urmare obligați a purta și cantoratul propune a se trece dela acest obiect la ordinea dîlei.

După ce la acest obiect au mai vorbit și membrii *Stefan Albu*, *Romul Ancușa* și *Ioan Mărcu* se pune la vot contrapropunerea dlui *Aureliu Drăgan*, care cu 17 voturi față de 23 voturi cade, rădicându-se la valoare de conclud propunerea comisiunii.

h) față de propunerea comitetului pentru de a se alege una fôie de organ al reuniunii, în care să se publice agendele acesteia, comisiunea propune: Se recomandă on. adunării generale spre primire ofertul dlui *Ion Simu* învățător și redactor în *Recița* carele sună: Reuniunea să predea dlui *Ion Simu* 2000 fl. și două mii florini pre lângă obligațiune întabulată atât pe tipografia procurandă cât și pe realitățile private ale D-Sale. D. Sa se deobligă a plăti 5% după fiecare sută florini. Favorurile oferite sînt: diuariul „*Ludimagister*“ publică tot ce aparține reuniunii și va apărea în totă săptămâna odată fără a se urca prețul abonamentului față de membrii reuniunii. Numele rămâne același fiind generalizat între învățători. — În cas de ar înceta aparițiunea fôiei din orî ce causă, reuniunii i-se dă dreptul (!?) de a pretinde capitalul înderēt.

Acésta propunere ca una ce nu a stat în chemarea comisiunii, de altă parte necsistând nici-un petit din partea dlui *Ion Simu* în privința pretinsului împrumut de 2000 fl. președintele nu o admite la pertractare, ci indrumă comisiunea a-ș retrage propunerea și a o formula în cadrul competiței, adecă numai în ceea ce privesce alegerea unei foi pentru publicarea afacerilor reuniunii.

După aceste fiind timpul înaintat, președintele rădică ședința, anuciând pre cea următoare pe după amēdi la 3 ore.

(Va urmă.)

Sfaturi bune economice.

(Continuare dela Nr. 22.)

Convenirea a III.

Învătătorii Simeon admonēză pre ascultătorii săi recomandându-le a fi modesti și înțelepți. Le vorbesc mai departe despre cenușa plantelor, că ea conține: Sulfur, Calci, Natron, Chlor, Phosphor, var și Silicil. (Kieselerde)

Intre timpul despărțirii din urmă și a convenirii prezente a audīt învățătorii câte tôte plânsori prin comună, și anume: că unii dintre ei își arogau atâta cunoștință despre pământ, aer și apă.

fiindcă la convenirea din urmă audiră dela învățătorii vorbind despre părțile acestora, încât copilul credea a ști mai mult decât tata-seu, sluga mai mult decât stăpanul — și toți își rădicaseră nasul în sus; pentru aceia ei când intrară în școlă și priviră în fața învățătorului cunosecură din surisul lui, că astădi nu va fi trebă bună — și așa se și întemplă:

Învătătorii le puse întrebarea; că care dintre ei ar ști să-i spună, că pentru ce stropii de ploie picând de sus pre pământ sunt rotunzi? ér néua în forma steluțelor?

Toți tac, nici unul nu se mișcă.

Séu spuneți-mi, că pentru ce părul la tineri e blond séu negru, ér la bătrini cărunt și alb?

Nici la acésta întrebare nu știu nime să-i răspundă.

Dar acésta totuș înu-ve-ți pôte spune, că cât de greu și supărătoriu trebuie să fie unu om, carele în urma grijelor multe și chinurilor grele a obosit, și acum fiind bătrîn, mic vederea nici piciorulele nu-l slugăresc așa, precum odinióră, când era și el tînăr ca și voi, pentru aceia el trecnd pre lângă tine se împedecă într'o pētră, si tu vednd acésta, în loc ca se-l compătinesci. 'l batjocorești — e cuviincios așa ceva?

La întrebarea acésta, ei toți plecară capul în jos și se rușinară, căci simțiră pe deplin intențiunea învățătorului, carele după o paușă scurtă continuă ale spune:

Amicilor! Eu nu me trudesce cu voi, ca se ve învăț știința economiei, pentru ca voi se ve mândriți cu ea, ba se batjocoriți pre alții, ci eu ve învăț, pentru ca voi se fiți blândi, diligenți și cugetători; căci ce *foloseșce știința fără înțelepciune* — și apoi dela a ști până la a pôte și face, dragii mei! e o cale fôrte îndepărtată.

Maestrul de călțunî macar că arată de loc în đioa dintăiu învățacelului seu, cum se croeșce cișma, cum se bate pre captă și cum se cöse — și apoi el și vede, că cum se fac tôte acestea, înse lui totuș îi trebuiesc ani până va pôte se-o facă singur, ba sînt mulți călțunari, cari până ce traesc nu sînt în stare a face o cișmă bună; *căci a ști nu e și a pôte face!*

Deci spre a pôte fi cineva econom bun, sēmănatoriū îndemănatie și vizitiu isteț să cere, ca pre lângă minte să aibă și deprindere bună; pentru ca cineva să pôtă conduce o economie, să cere ca pre lângă minte și deprindere să aibă și știința recerută.

Eu, amicii mei! ve pot învăța numai o parte a științei economice, dar voi decă veți fi cu bună atențiune la tôte câte obvin în economie și se întemplă în natură, și apoi totdeună ve veți sili și singuri a căuta cauza feliiuritelor întemplerî, ascultând și sfatul economilor mai bătrini și esperți, numai atunci știința acésta, ve va fi spre folos, și

voi veți putea fi economi lăndați și vânduți. Eu numai atunci voi simți bucuria adevărată, când voi veți escala prin diligență și credință — și fiindcă sîm convins că voi toți îmi promiteți aceasta, me pornesc a ve vorbi mai departe despre știința economiei.

V'am povestit cu ocaziunea convenirei noastre din urmă despre cele patru elemente: oxigen, hidrogen, carbol și nitrogen, cari se cuprind în plante și formeză partea cea mai defruntă a lor; ele toate sunt materii aeriforme și volative și macar că ele în plante ni se arată destul de firme noi totuși le putem face aeriforme și volative (sburătoare) și prin ce?

Prin foc. Dacă ardem planta, atunci ne rămâne numai cenușa. Cele patru elemente au dispărut din naintea ochilor noștri, ele au fugit (sburat) în aer; însă dacă cercetăm mai deaproape cenușa, atunci putem afla alte materii, cari planta era și le-a atras pre din afară prin frunze, și din pământ, prin rădăcini.

Învățații au aflat în cenușa plântelor următoarele: Sulfur, Cali, Natron, Chlor, Phosphor, var și silicil și încă alte materii, pe cari înse eu de astădată nu le ating, ci me mărginesc a ve vorbi numai despre cele amintite aci.

Disei că învățații au aflat în cenușa plântelor:

1. *Sulfur.* Sulfurul voi toți îl cunoșteți, numai aceia nu cred că a-ți știut, că și în plante s'ar afla sulfur, și anume: în sămânța bucatelor și în plantele păstrăioase, dar' firește că în cantitate foarte mică. Sulfurul se împreună foarte ușor cu oxigenul și formeză acid-sulfuric și acesta este un nutremânt foarte însemnat al plântelor.

2. *Cali.* Cali se folosește de comun de săpunari și se cascadează din cenușa plântelor în împreunare cu carbol-acid, și se numește de comun Potasche (kohlenaures Kali). Muerile noastre umplând un săculeț cu cenușă și muindul în apă, cascadează un fel de leșie, carea o folosesc la spălarea rufelor, dar mai cu sémă la spălarea uneltelor unsuröse precum și la facerea săpunului de casă.

3. *Natron,* acesta mai că e asemenea ca Cali. Din Natron împreunat cu carbol-acid să cascadează Soda. Soda conțin plantele săröse, cari cresc de comun pe țermuri mării. În părțile Ungariei de jos este prin un fel de sudore chiar din pământ. Din soda împreunată cu unsore eraș cascadează săpun de casă.

4. *Chlor.* Despre acesta să aude mai vartos în timp de cholera, fiindcă el împreunat cu var (Chlor-kalk) și udat cu puțin acid-sulfuric nimicește miasmele stricăcioase și putorea grea curățind aerul. Cea mai însemnată împreunare a lui e cu Natron și de comun cunoscut sub numele de Chlor-natrium. Fiindcă Chlorul nimicește colorea plântelor, pentru aceia el să folosesc cu succes ca mijloc de înalbit.

5. *Phosphorul.* Pre acesta îl cunoșteți toți, știți că el la întunec luminóză și frecându-l, el să aprinde ușor lăsând în urma lui un miros greu. În stare crudă e de comun sur; în plante împreunat cu oxigen se numește acid-phosphoral.

6. *Varul.* Pe acesta încă îl cunoșteți toți, am se ve spun dară numai ceva despre felul lui. Varul comun, carele ars și după aceea stămpărat cu apă și amestecat cu nésip curat formeză malterul cunoscut, se numește var accido-carbonic; el e măzerat, are colore séu albă séu și de astfel pre cum e marmorele și creta. Se află de comun în coja scoicelor, în căsuliele melcilor, coralle și în ghiócele óuelor. De acesta se deosebesce varul accido-sulfuric, măcar că și acesta se pregătesce ca și cel din táiu, numai cu deosebirea, că acesta trebuie de loc întrebuințat și anumit, cu bun succes la zidiri în apă, căci el are însușirea de a se întări în apă, pentru aceia să și numește de comun var apătos, — el se află în gips și alabastru. — Carbol-acid care se află mai în tota apa, descompune gipsul și îl preface în nutremânt pentru plante. Varul accido-phosphoral séu o împreunare a acidului-phosphoral cu pământul văros, din care se compun în mare parte óele óemenilor și a animalelor. — Dar de unde își cascadează óeni și animalele phosphorul și varul? Din plante, și anume: din săminte, mazere, linte, fasole s. a. phosphorul și varul e așa dicend un nutremânt al nostru de tota ȓioa.

7. *Silicilul* în starca lui cea mai curată ni se infacioseză în formă de cristal lucitoriu, și și dacă îl sfărímăm ca praf, totuși îl putem cunoște; căci dacă îl frecăm între dinți el scărșnește. Silicilul (séu să-l numim mai bine silicil-occid, fiindcă conține nésip și oxigen) e o parte însemnată a plantei deși îl aflăm în cantitate foarte mică — mulți însă îl asemeneză cu sarea, pentru aceia îl și numesc sarea plantei. În cantitate mai mare se află în erburi și în bucatele spicóse, dând paiului tária și grăunțelor coja recerută.

Mulți dintre voi se vor fi mirând și nu vor fi știind cauza, că pentruce marginea firului de erbă taie întocmai ca uiaga, ba la mulți să întemplă, ca scerând se pomenesce cu degetele scrijilate; înse dacă a-ți privi cu un microscop aceste margini aspre, apoi nu vați mira mai mult; căci a-ți putea observa nenumerate cristale, cari taie ca uiaga.

Auđind învățaceii lui Simeon aceste minuni ale naturei, i-au cuprins o adevărată mirare — și el observând acesta, află de bine a-și intrerumpe aci conversațiunea promițendule, că în Domineca viitoare eraș se vor revedea.

Convenirea a IV.

O scurtă reprivire asupra convenirilor de până aci. Cum pôte fi pământul nutritoriu pentru plante: prin odichnă, prin putredirea plântelor pre el, prin udat. Numai materiile, cari se pot dizolva prin apă

pot nutri plantele, dovadă: oxigenul, hidrogenul, carbol-acidul, amoniacul și soierile pământului.

Invătătorul Simeon pe baza celor propuse până aci, face următoarele concluziuni:

Plantele constau din apă, carea secând evaporă: din fibre lemnoase, oleu, amidon (scrob), zahăr, gumi, rășină, materie amară, albumin, clei și materie brânzoză și toate acestea se pot arde rămânând în urma lor numai cenușa.

Apa și toate părțile combustibile ale plantelor constau din patru materii aciforme: oxigen, hidrogen, nitrogen și carbonic.

Cenușa sau părțile necombustibile constau mai cu seama din sulfur, fosfor, calci, natron, chlor, var și siliciu, adică: din niște materii pământoase și săroase.

Din acestea materii sunt compuse plantele.

Desvoltarea sau creșterea plantelor provine de acolo, că aceste materii elementare se compun mereu și se împacă între sine, adică: dezvoltarea plantelor depinde de la străformarea elementelor între singuraticile părți ale plantei.

În natură nici un element nu se pierde, dar precum știm, nici altul nou nu se poate crea, prin urmare: atât în viața vegetalelor, cât și a victuitorilor, elementele esistențe se pot numai străforma prin descompunere și împreună după legea naturii și influința nemărginită a creatorului a toate Dumnezeu.

Materii combustibile se află în aer și în apă; cele necombustibile în pământ.

Numai unde se află de ajuns de amândouă și au și lumină și căldură, numai acolo pot prospera plantele; unde lipsesc acestea materii, acolo sămânța nu răsare, și unde nu se află de ajuns, acolo planta tânjește și în cele din urmă se uscă.

Economul trebuie dară se pricepă, ca se procure plantei aceste materii, și decât dorește, ca plantele se fie frumoase, atunci ei trebuie se grijescă, ca ele la timp potrivit se primescă pe locul de sămânțură de acestea.

Prin urmare e o cerință de frunte, ca economul se știe, cât trebuie plantei din fiecare-care element?

Cu o diligență demnă de admirat au cercetat învățații pre cele mai multe plante folositoare, au cântărit elementele conținătoare și ne-au făcut și și noi cunoscute următoarele rezultate:

Cele mai multe plante constau din materii combustibile, adică: din oxigen, hidrogen, nitrogen și carbol-acid sau din aer și apă. Numai o parte neînsemnată constau din soieri de pământuri necombustibile și săroase.

În acest mod ei au aflat d. e. că în 1000 funți de paie de grâu se află în măsură diametrală 956 funți carbol, hidrogen și oxigen, 4 funți nitrogen, 6 funți calci și natron, 3 funți var, 2 funți acid phosphoral, 27 funți siliciu.

În sămânța de grâu se află cu mult mai mult nitrogen. Alte plante conțin mai mult var: altele erau mai mult calci și erau altele mai mult acid-phosphoral. Dară totă planta trebuie se aibă, prelungă materiile combustibile, o cantitate de materie pământoasă; căci lipsind una sau alta de tot, planta nu poate prospera.

Mazărea cere mai mult var, pentru aceea decât o sămânțăm la un un loc unde nu e var de ajuns, ea numai înflorește dar' nu dă rod.

Diferința materiilor nutritive, pe cari le sug plantele din pământ e cauza, că nu prosperă toate plantele sămânțate pe un loc de asemenea; pentru aceea s'a și făcut o împărțire a plantelor, și anume: brăsoarele, sfeecele, cucuruzul sunt plante calțioase; trifoiul, fasolea, mazărea, tabacul sunt plante vâroase; grăul, ovăsul, secara, orzul și preste tot erburile sunt plante silicioase.

Acăsta cunoștință este rezultatul cercetărilor amintite mai înainte.

Înse nu e de ajuns, amicilor! ca să cunoștem compozițiunea plantelor, și se știm, că cu ce se nutrește, ei mai vârtos trebuie se știm, că cum se le întindem nutrimentul receput. Toate acestea materii nutritive trebuie aduse în apropierea plantelor din aer și din apă în pământ, unde ele prind rădăcină. Toate trebuie se le pregătim așa, pentru că plantele se le pot primi la sine: și pentru ca noi se putem satisface acestor cerințe, trebuie se ne întorcem erăși la pământ, să-l cercetăm de nou, pentru ca să vedem, că ce fel de materie nutritivă conține el în sine.

(Va urma.)

Birda, în Septembrie 1886

Sântire de școlă. În 8/20 Septembrie a. e. s'a sănțit școlă română gr. or. din comuna Birda, protopresbiteratul Jebelului, în care și poporul din numita comună a sărbătorit și hramul bisericii. Sântirea s'a îndeplinit cu pompa cuvenită prin preoții: *Georgiu Lupșa* din Blajova *Ioan Veloran* din Jebel, *Teodor Cioloca* din Sipet și *Ioan Ionescu*, preotul local din Birda, cari după celebrarea sântei liturghii, îmbrăcați în ornatele bisericesti, însoțiți de popor numeros între care și preotul reformat, proprietarul mare, notarul comunal și alți neronani din loc, cu litia au mers și au intrat în noua școlă, care s'a sănțit prin numății preoți sub conducerea celui din tâiu, care totdeodată a fost și delegatul protopresbiterului tractual.

După încheierea ritualelor părintele preot din Jebel, dl *Ioan Veloran*, a ținut o cuvântare în adevăr foarte mediușă și potrivită atât cu sărbătorirea nașterii Născătorii de Dumnezeu cât și cu actul de săntire al școlii făcând cu talentul său oratoric să înțelegă poporul adunat, că prin învățăturile bisericii și ale școlii, a acestor două lăcașe sante, nu numai omul ca individ, ci familia și poporul se pot feri pe acest pământ și indemnând pe poporeni a-și trâmite copii la școlă și a sprigini acest focular de cultură și fericire și laudând deodată zelul și

jertfele poporului prestate în așa scurt timp intru rădicarea bisericii și a școlii.

Acestei frumoase vorbiri a urmat cântarea „Mărire Tie, celui ce ne-ai aratat nouă lumină;“ ce sau cântat dela scôlă până la biserică, unde tot cu litia s'au întors domnii preoți și poporul care a luat parte la sântirea școlii.

La 1 oră după amăzi dl preot local *Ioan Ionescu* au intrunit la masa sa un considerabil numer de ôspeți distinși din loc și jur, cu care ocaziune s'au radicat primul tóst pentru Maiestatea Sa Regele nostru, al doilea pentru Prea Sântia Sa dl Episcop diecesan *Ioan Popasu*, apoi pentru protopresbiterul tractual dl *Alexandru Ioanovicî*. Érà după aceea comisarul școlar consistorial *Ioan Marcu*, carele ca atare fiind învitat s'a simtit îndemnat și îndatorat a lua parte la actul de sântire, și astfel a mulțămnit în numele consistorului poporului credincios din Birda, pentru jertfele prestate în decurs de 5 ani pentru rădicarea bisericii și a școlii, și în special demnului preot și asesor consistorial *Georgiu Lupșa*, carele nainte de asta cu vreo 5 ani fiind ca preot administrator în Birda, a rădicat biserica în decurs de doi ani ai păstoririi sale și casa parochială; apoi ginerele lui, dlui preot local *Ioan Ionescu*, care a continuat opera începută de socrul său, lucrând mult pentru rădicarea școlii; mai departe notarului comunal dlui *Vadász*, care precum în comunele Stamora româna, Cerna, Berini, unde a fost ca notar mai nainte, așa și aci în Birda a spriginit foarte mult comunitatea bisericescă intru rădicarea școlii; și în fine domnilor preoți din depărtare, cări au luat parte și contribuit la radicarea festivității. Sa tóstat în fine și pentru comisarul școlar.

Onóre deci și laudă bravilor Birdeni, cari deși numai vreo 400 de suflete totuș prin înțelegere și bunăvoință a făcut pentru cultura lor și a succesorilor lor și pentru mângăierea sufletescă mai mult de cât alte multe comune mai mari și mai bogate! Onóre bravilor conducători și sprijinitori ai locuitorilor din Birda.

Unul din cei de față.

Varietăți.

Ministrul ung. reg. de comunicațiune br. Kemény a demisionat. Locul lui l'a ocupat provisoriu Ministrul a latere br. *Orczy*, până se va afla altă persoană potrivită pentru acest resort.

Distincțiuni. Pentru serviciu eminent s'au conferit dlui Vicecomite al comitatului Caras-Severin *Emeric de Jakabffy* titula de *consiliariu regesc*, érà dlui secretariu al directiunii de telegrafe din Timișóra *Petru Oprîș crucea de aur cu corbă pentru merite*.

Agricultorii și proprietarii de vinii din comitatul Pestei continuă a se ruga pentru amânarea plății contribuțiunii, deoarece cei dintâii nu au luat de pe holde nici cât au sêmănat, é' celor din urnă le-a devastat viniile filoxera.

Soldatî: Rusia pôte pune pe picior de rebel în cas de lipsă 10.282.000 ômenî. Germania 5.705.000 ômenî.

Frância 3.634.000 ômenî. Austria 2.600.000 ômenî. Italia 2.473.000 ômenî. Suma 24.894.000 de ômenî.

Cholera și vèrsatul domnese în mai multe părți ale patriei noastre, așa d. e. în Pesta, Raab, Leányvár, Cinci-biserici etc. De aceste bôle se ferece ômenii prin aceea de a nu veni în atingere cu bolnavii și prin o viață regulată și fără escese.

Acte și documente. Primirăm din Iași un volum intitulat: „Serbarea școlară dela Iași,“ cu ocazia împlinirii a cinci-deci de ani dela înființarea învățământului superior în Moldova. Acte și documente. Publicație făcută sub auspiciile dlui ministru de culte și instrucție publică D. A. Sturdza, de dnii A. D. Xenopol, profesor de istoria Românilor la universitatea de Iași și C. Erbicean profesor de teologie la seminarul Socola în Iași.

Memoriu. A eșit de sub tipar la Iași: „Memoriul corpului didactic din Iași asupra proiectului de lege al instrucțiunii publice“ prezentat corpurilor legiuitoare în 4/16 Ianuarie 1886.

Obórele pentru târgul de rîmători la Turnu-Severin în România se construiesc cu mare activitate. Pela sfîrșitul lunci lui Octombre a. e. vor fi desigur gata.

Teatru germân în Caransebeș. O societate teatrală germână, care a debutat până acum în Recita montană se anunță, că va veni la noi pe timp mai îndelungat. Ea constă din 36 de persoane și va da *operete mai noue, comedii și drame*.

Adunarea generală pentru înființarea băncii „Meseriașul român,“ în Brașov s'a ținut Joi în 14 (16) Septembrie, luând parte 36 membri. S'a cetit statutele în al treilea rând și s'au primit definitiv, hotărîndu-se a se așcerne Tribunalului regiu spre încuviințare. S'au ales membri în direcțiune d-nii: *B. Băulescu, I. Dușoiu sen. D. Jonciovici, Theocar Alexi, Dr. P. Cioran, Petru Nemeș, G. B. Pop, I. Lengeru, Nicolae Seniuș, Vas. L. Popovicî, Ilie Ardelean*. Érà membrii în comitetul de supraveghere s'au ales d-nii: *Petra Petrescu, Iosif Pușcaru, I. Panțu, N. Pillia și Ștefan Bobancu*.

ad Nr. 36

ex 1886

Licitațiune minuendă.

Pentru acoperirea cu șindilă (afară de turn) a bisericii gr. ort. rom. din Teregova, în Comitatul Caras-Severin, protopopiatul Caransebeșului, se eserie concurs de licitațiune minuendă pe ziua de 5/17 Octombre a. e. la 10 ore antemeridiane.

Prețul de esclamare și condițiunile referitoare se pot vedea la oficiul parochial gr. ort. din Teregova.

Concurenții cualificați vor avé a depune înainte de începerea licitațiunii un vadium de 10% a prețului de esclamare, la mâna epitropiei parochiale din loc.

Teregova, în 12/24 Septembrie 1886

Pentru comitetul parochial.

Ioan Bombăcilă

preot gr. ort.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învățătoresc la școala confesională gr. ort. română din „Vucova” protopresbiteratul Jebelului Comitatul Timișului se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumintele sânt:

- a) Salar în bani gata 113 fl. 25 cr. v. a.
- b) paușal de scris 4 fl.
- c) diurnile la conferințele învățătoresci 8 fl.
- d) pentru încălzitul și curățitul școlii 8 fl.
- e) lemne 24 metri, din care are a se încălzi și școala.
- f) 12-40 Hlt. grâu 12-40 Hlt. cucuruz
- g) Pământ 3½ juger classa II.
- h) cuartir liber cu grădină pentru legumi.

Dela fie care înmormentare 20 cr.

Învățătorul este deobligat a fi tot deodată și cantor la s. biserică, și de a instrua pre prunci ceremoniile bisericesti; asemenea este deobligat a purta toate agendele scripturistice ale Epitropiei parohiale și comitetului parohial (§ 24 din Instrucțiunea Nr. 260 E din 1881.)

Doritorii de a ocupa acest post au a subșterne recursele instruite conform statutului organic Prea Onoratului Domn *Alexandru Ioanovici* Protopresbiter în Jebel până la termenul sus dis.

Dela recurenți se potfesc a se presenta în vreo duminică sau sârbătoare în biserică spre aș arăta desteritatea în cântare și tipic.

Pedagogii absoluți vor fi preferiți la alegere.

Vucova, în 7 Septembrie 1886.

Pentru comitetul parohial

Ioan Dumitrescu

preot și președintele comitetului.

În conțelegere cu mine

A. Ioanovici

Protop.

40—1

CONCURS.

La școala comunală cu limba de propunere româno-magiară din Armeniș pentru postul de învățătoare se deschide concurs. Emolumintele împreunate cu acest post sânt următoarele:

1. Salariu în bani 300 fl.
2. 12 metri cub. de lemne
3. Cuartir corespunzător s'au banii îndatinăți pentru cuartir.

Recursile proveđute cu documentele și timbrul necesar, scrise cu mână proprie în limba magiară și adresate Înaltului Ministeriu de culte și instrucțiunea publică au de a-să trimite comisiunii administrative comitatense în Lugos până în 31 Octomvrie a. c.

Recursele mai târziu trimise sau neînuzstrate cu documentele recerute nu sânt lua în considerare.

Armeniș la 29 Septemvrie 1886.

41—1

Teodor Faur

not. scaun. școl.

Dragomir

preș. scaun. școlar.

CONCURS.

Pe baza decisiunii venerabilului consistoriu diecesan ddo 15/27 Iulie 1886 Nr. 323. S. se escrie concurs pentru împlinirea postului de învățătorii actual la școala confesională gr. or. din Bărbosu în comitatul Caraș-Severin cercul Bogșa montană protopresbiteratul Lugosului, cu termen până în 12/25 Octombrie 1886, în care și va fi și alegerea.

Emolumentele sânt:

1. Sălariul învățătoresc în bani gata 300 fl. v. a.
2. 20 metri lemne pentru încălzirea școlii 20 fl.
3. Scripturistică 10 fl.
4. pentru participarea la conferințe 10 fl.
5. pentru adunarea generală 5 fl.
6. 2 jugere de pământarătorii.
7. Cortel liber cu 2 chili și ½ juger grădină de legume lângă școlă, și dela fiecare înmormentare 50. cr.

Doritorii de a ocupa acest post sânt avisați a subșterne petițiunile lor bine instruite, conform statutului org. bis. și regulamentului pentru învățământ comitetului parohial în Bărbosu, la adresa Mult Onoratului domn *Matei Ignea* adm. protopresbiterat în Lugos până în termenul sus espus, având dênșii a-se presenta în vreo o duminică sau sârbătoare în s. biserică pentru aș arăta desteritatea în cânt și tipicul bisericesc.

Bărbosu, în 29 August 1886

38—2

Comitetul parohial.

Gavriil Georgeviciu m. p.

Nicolae Popoviciu m. p.

președinte.

notariul com. parohial.

În conțelegere cu M. O. D. Administrator protopresbiteral.

CONCURS.

În virtutea decisiunii consistorial din 15 Maiu a. c. Nr. 373 B., pentru ocuparea definitivă a postului de preot dela parohia de clasa I din *Alibunar*, protopresbiteratul Panciovei, se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Dotățiunea:

1. Folosirea unei sesiuni parohiale de 34 jugere,
2. Stola și 3. Birul îndatinat.

Dela recurenți se cere:

- a) cualificațiunea prescrișă de statut. organic § 13 și de regulamentul pentru parohii § 15 p. a.
- b) special cunoscința limbei statului și cea germână,
- c) presentarea în o duminică ori sârbătoare spre a-se dovedi desteritatea în cântare, tipic și predicare.

Recursele instruite cu documintele necesare și adresate comitetului par. sânt a se trimite administratorului protopresbiterat *Aron Bartolomei* în *Dolove* per *Bândăt-Ujfulu*.

Alibunar, din ședința comitetului par. ținută în 16/28 August 1886.

Petru Jian m. p.

August Mihuț m. p.

președinte.

notariu.

În conțelegere cu administratorul protopresbiteral. 37—3